

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

A Kolozsvárt létesített 1848—49. orsz. ereklje-muzeum, a bácsmegyei, brassói, budapesti, csongrádmegyei, gömörmegei, kolozsvári, maros-vásárhelyi, szabolcsmegyei, szentesi, tordai, torontálmegyei, török-becsei honvéd-egyletek s a kolozsvári márczius 15. állandó bizottság hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Inczedy Sámuel nyug. ezredes elnök, Szigethy Miklós ezredes, Végh Bertalan ezredes alelnökök, Berde Mózes, Esterházy Miguel gr., Fináli Henrik dr., Gámán Zsigmond, Gyarmathy Miklós, Huszár Sándor báró, Kövály László, Martin Lajos dr., Sárkány Ferencz, Szász Gerő, Szabó Sámuel, Tamásy János.

SZERKESZTETTE ÉS ÖSSZEÁLLITOTTA:

KUSZKÓ ISTVÁN,

az ereklje-muzeum őre.

MUNKATÁRSÁKUL

a szerkesztő bizottság és az egyletek részéről felkértek:

Bánffihunyadról: Gyarmathy Zsigmond, Gyarmathy Zsigmondné.

Brassóból: Baráczy Sándor, Koós Ferencz.

Budapestről: Benedek Elek, Bethlen Miklós gr. id., Degré Alajos, Gelich Richárd, Hegedüs István dr., Helfy Ignác, Hentaller Lajos, Horváth Boldizsár, Irányi Dániel, Jakab Elek, Jókai Mór, Károlyi Gábor gr., Kreith Béla gr., Mikár Zsigmond, Pulszky Ferencz, Szász Róbert, Szinnyey József id., Tisza László, Torma Károly.

Kézdi-Vásárhelyről: Balogh Vendel dr.

Kolozsvárról: Bartha Miklós, Benel Ferencz, Csernátoni Gyula dr., Deáky Albert, Ferenczy Zoltán dr., Gyalui Farkas, Hegyesy Vilmos, Hory Béla, Jékely Aladár, Magyar Mihály, Sebesi Samu, Veress Endre.

Maros-Vásárhelyről: Imreh Sándor.

Nagybányáról: Teleky Sándor gr.

Nyiregyházáról: Krudy Gyula.

Sepsi-Szentgyörgyről: Várkonyi Endre.

Székely-Udvarhelyről: Ugron Gábor.

Tordáról: Borbély György.

Vizaknáról: Szentkatolnai Bakk Endre.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, hová a lapot illető minden hűdemény intézendő: Kolozsvárt, hosszú-utoza 3. szám.

(Kolozsváriak előfizethetnek s hirdetésekkel is adhatnak fel a kihordónál)

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én

Ara negyedévre 1 frt.

Állítsunk Vasvári Pálnak emléket (képpel a gyalui havason folyt csatahelyről) Kuzsók Istvántól	13
Tárca:	
Emigráns-dalok. Veress Endrétől	15
Levelezés:	
Vizaknáról. Szentkatolnai Bakk Endre plébánostól	16
Brassóból. Koós Ferencztől	16
Honvéd-egyletek köréből:	
A honvéd-egyletek elnökségeihez kérés. — Tisza Lászlóról. — Marosszéki és Marosvásárhely városi honvéd-egylet	16
Halálhírek	17
Márczius 15:	
A kolozsvári állandó bizottság története	17
Irodalom:	
Kossuth Lajos jubiláris életrajza képekkel. — A csángószobor története	18
A kolozsvári orsz. ereklje-muzeum gyűlése. n.-től	18
Adományok az 1848—49. orsz. ereklje-muz.-nak	19
Különfélék:	
Vasvári síremléke. — A nemzeti rózsza. — Gábor Áron pisztolya. — A honvéd-névkönyvből. — A munkatársak gárdája	19
Kérdések és feleletek	20
Szerk. üzenetek	20

Kiadóhivatali üzenetek.

Lapunk szives terjesztőinek e helyen is hálás köszönetet mondva, tisztelettel kérjük, sziveskedjenek jó indulatukat a lap iránt a jövőben is megtartani, hogy kitűzött feladatunk megoldása teljesebb mérvben váljék lehetővé. Lapunk vidéki barátait arra is felkérjük, hogy sziveskedjenek az ottani helyi sajtóban folyóiratunk tartalmát időről-időre röviden ismertetni, hogy minél szélesebb körben vehessenek tudomást annak tartalmáról, mert csak így juthatunk olyan adatok birtokába, a melyek fontosak lehetnek s a melyek különben elvesznének.

A lap szétküldésében a kezdet nehézségeire való tekintettel lehet, hogy hibák fognak az 1. 2. számmal felmerülni. Kérünk ezokról, a hol felmerül, rövid értesítést, hogy az esetleges hibákat azonnal orvosolhassuk.

Két-három példány is mehetett egy-egy címre az első számból, mert ugyan azokat a neveket, mint nehánynál észre vettük, mutatvány számmal való megkeresésre ajánlották a honv. egyletek, a munka társak, meg a szerk. b. tagok is külön-külön.

A címeket betűrendben csoportosítani, hogy ez kitűnjék, idő már nem volt. Azonban a kit e többszörös érdeklődés esetleg egynél több példányhoz juttat, az sziveskedjék a felesleges példányt egy olyan ismerősének átengedni, a ki a lap iránt érdeklődvén, hajlandó azt megrendelni.

Díjak lettek kitűzve a honvéd egyesületek körében a szélesebb körű gyűjtés esetére. E díjak elérésére szükséges nagyobb akciózt az idő rövidsége miatt a honvéd egyletek mint a jelentésekből megtudtuk, nem fejtették ki. Kedvezőbb időig ez függőben marad — Egyleteken kívül Fábry Ilona k. a. Tordán szerzett legtöbb hivat lapunk zászlója alá. A szerkesztő bizottság hálája emlékeül Kossuth Lajos iratai az emigrációból című művet nyújtotta át ottani munka társa: Borbély György tanár által a lelkes honleánynak. — Azok részére, a kik márcz 5-ig legtöbb előfizetőt gyűjtöttek ha a 12 példányt a gyűjtés felülhaladja, a tiszteletpéldányon kívül sorrend szerint a következő még meglevő művek tüzetnek ki hét tisztelet díj: 1. díj Kossuth Lajos iratai 2. díj Klapka György. Emlékeimből. 3. díj Vargyas E. A szabadságharcz története. Képes kiadás. 4. díj Kóváry László Erdély története 1848-49-ben. 5. díj Hory Béla. Nagy napok 1848-49-ben. 6. díj Riadó! Költemények 1848-49-ből. Botondtól. 7. díj Szabadság Lantja. Költemények 1848-49. függetlenségi harc kezdéjéből. Minden további gyűjtőnek, a ki 12 példányt gyűjt, az „Erdélyi írók és művészek Almanachja“ egy-egy példányát dísz kötésben küldjük meg. Gyűjtő-ívekkel megkeresésre bárkinek szivesen szolgál az „1848-49. Történelmi lapok“ kiadóhivatala.

Az eredmény a márcz. 15. számban fog közölteni. Ha a pályázók száma a 20-at meghaladja, akkor a fentebbi műveken kívül a legtöbbet gyűjtő részre az 1848-49 történelmi munkákból egy értékes könyvtár állítatik össze első díj. Az aláírt nevek

egy-egy levelező lapon, az első példányok expedíálhatása céljából naponta beküldendők. A begyűlt pénz s a gyűjtőitvet márcz. 5-én kérjük postára adni. A posta költség levonható a beküldött összegből.

S. K.-nak. Lapunk terjesztése körül a nők s különösen a kisasszonyok fejtettek ki sikeres buzgalmat. Nem rossz indítvány, hogy a terjesztők neveit megörökítsük. Következő számok valame-lyikében teljesíteni fogjuk.

Dr. Szacsavay Gy. K. Köszönjük. Buzdító és jól esik a szelvényről leolvasni ilyen mondatot: „Isten áldása legyen a hazafiás munkálkodáson.“ — Adja Isten!

Szükszay L. Zilah! Elküldöttük a 23. ajánlott címre a lapokat Szilágy megyébe. Bárcsak bevonulnának, mint előfizetők.

V. A. Csikmindszent. Cs. G. N.-Borosnyó. Elküldöttük.

B. G. Brassó. H. M. Nyitra. L. Zs. Viz-Szilvás. Köszönjük az érdeklődést; sok ily hazafit óhajtánánk, a hasonló állásokban

D. M. Vác. Csak előre, eredményre.

A. I. T.-Becse. A. J. plébános Kisorosz. Elment. S ha baj lesz, kérünk értesítést, hogy orvosoljuk.

A kiadóhivatal héri a t. előfizetőket, hogy a netán hibás cím-szalagot kijavítva beküldeni sziveskedjenek.

A. H. Hol terjed leginkább lapunk? Kolozsváron. Itt a mint megjelent, az első nap elkapkodtak 500 mutatvány példányt. Új nyomást kellett eszközölni, melyből egy tekintélyes szám maradt ismét a kolozsvári közönség kezei között. Utánna Marosvásárhely, Budapest, Brassó, Törökbecse, Szentés, Nyiregyháza, Rima-Szombat. De még nagyon sok olyan város is van Magyarországon, a honnan nem csak 20 vagy 10, hanem ennél kevesebb számú párólo síncs bejelentve. Van olyan nagyobb város is, a hol a lobogónk egyáltalán még ki sínc tűzve. A honvéd egyletek s hazafiak munkásságától azonban reméljük, hogy minden pontján az országnak lesz otthona a Tört. lapoknak. A még meghódítandó területeket óhajtására közölhetjük e helyen, de csak a jövő negyedben.

J. P.-nek Klv. Hol a hiba? Ön beküldi a Budapest febr. 4-iki számát, mely a következő szerkesztőségi üzenetet tartalmazza:

„P. Gy. (Keszthely.) Tudomásunk szerint a kérdéses lap nem jelent meg. Kuzsók István a kolozsvári atletikai klub titkára. Lakik Kolozsváron. Mi olyan embernek ismerjük, aki, ha a lap csakugyan nem indult meg, vissza fogja küldeni a beérkezett előfizetési pénzeket. Tessék csak egyenesen hozzá fordulni.“

Kérdezi, hogy hol a hiba, felemlíti, hogy ezt a szerk. üzenetet több ezer ember olvasta, és kívánja, hogy az elkövetett hiba rendbehozatalát is több ezer emberrel olvastassuk el. Ám legyen, óhajtását ime teljesítjük. A dolog története ez: P. Gy. ur K.-helyről még a m. évben előfizetett. A lapot jan. 22-én egy l. lapon sürgette. Mi még az nap válaszolunk reá szintén levelező lapon, a melyre azonban a keszt-helyi postahivatalnál rá irták, hogy „az illető ismeretlen. Wisza Bpest“ és így a levelező lap felment Budapestre, honnan 10 napi tartozkodás után e hó 3-án jött vissza Kolozsvárra. Mikor kezünkhöz kaptuk, akkor már a lap első száma is elihűdult, a melynek e rovatában ugyan-csak említett tettünk a válaszról. Hibát tehát sem P. ur, sem más nem követett el. A tévedésre az adott okot, hogy a levelező lap czéltalanul vándorolt 12 napig, mig ismét „Wisza“ került.

J. és Julia Fb. A küldemény megjött, de hol késik a levél? J. irt innen. Dezsőnek jár-e pontosan az „6“ újságja?

A „Kecskemét“-et, folyóiratunkról való szives megemlékezésével nem tudjuk kinek szivesességéből kaptuk. Köszönjük.

Broz A. Abrudbánya. Kérjük a lapot beküldeni, hogy létesüljön a csere.

U. K. N.-Szeben. Üdvözet, régi jó barát

N. S. M.-vásárhely. Azt a lapot már korábban mielőtt küldted volna, nagy figyelemmel olvastam el. Leveledet kissé későn vettem; azért késhettek meg az E. H. példányai. Ha van, küldj hirdetést; ne engedd, hogy csak a kolozsvári czégek aknázzák ki a T. L. hirdetési előnyeit. Ezeknek nagy eredményt nyújtott már eddig is a lap elterjedése miatt a hirdetési rovat. Több kéziratról jövőre.

Olvasóinkhoz. Lapunkból mutatvány-számokat szándékozunk küldeni az ország különböző részébe jó címekre abból a czélból, hogy a magunk elé tűzött feladatról minél szélesebb körben tudomást szerezhessenek és alkalom adassék annak megoldásában

szellemi vagy anyagi támogatással mindazoknak közreműködni, a kik erre készek. Felkérjük ennél fogva lapunk olvasóit, sziveskedjenek 10—20 jó cím beküldésével eme törekvésünket támogatni. A nevek leírásánál kérjük az illetőt megillető czimet, állást, megyét, a helységet és az utolsó postát kitüntetni.

H I R D E T É S E K.

Apró hirdetések is felvétetnek. Egy szó petit nyomással 1 $\frac{1}{2}$ kr. Aláhuzott, vastag betűkkel szedett szavak díja 3 kr. — Apró hirdetésekben kitéhető a teljes cím, lakás, utca, házzám.

Az apró hirdetések díja előre befizetendő! A többi hirdetések lejáratkor, a $\frac{1}{2}$ s egész évesek pedig évnegyedenként fizetendők.

Kisebb összegek levélben postabélyegekből is beküldhetők.

KLIMES KÁROLY

KOCSIKÉSZITŐ

Kolozsvárt, kültorda-utca.

Biasini szálloda mellett.

Fölvállal a legmodernebb kocsik elkészítését és javításokat.

A t. közönség becses megrendelését tisztelettel kéri

KLIMES KÁROLY,
kocsikészítő.

Ártalmas anyagoktól teljesen ment
és
vegytisztá folyékony szénsavval
készült

SZIK (SZODA) VIZ

VALENTINI gyógyszerész

szik viz-gyárából,

Kolozsvárt, külmonostor-utca.

A szikviznek ezen legújabb gyártási módja az ipar terén a legfontosabb vívmányok egyikének tekinthető, minthogy **csakis ezen gyártási mód nyújt kellő biztosítékot** a n. é. fogyasztó közönségnek egy minden tekintetben kifogástalan, vegytiszta, minden idegen káros anyagtól ment Szikvizet élvezhetni.

E kitűnő és legzénsavdúsabb savanyúvíz a bort mindenkor csak javítja, az emésztést nagyban elősegíti, gyomor- és bélhurutoknál, undor, hányinger vagy hányás ellen, nemkülönben lázas állapotoknál fellépő szomjúság csillapítására orvosilag rendeltek.

Vegyileg megvizsgáltatott a helybeli kir. vegykerületi állomásnál, nemkülönben a helyi m. kir. tud. egyetem orvos-vegytani intézetben és mindkét helyen Szikvizem minden tekintetben kifogástalannak találtatott.

6000 üveg áll a n. érd közönség rendelkezésére és kívánatra házhoz is szállítatik.

Kapható minden helybeli gyógyszer-tárban, cukrászdában, kávéházban, vendéglőben, fűszer-, csemege- és borüzletekben.

Ő Felsége által
arany éremkereszttel kitüntetett,

bel- és külföldi kiállításokon

elismert jó versenyképes munkáimért.

FERENCZI IGNÁCZ

KOLOZSVÁRT

Főtér 26-dik szám.

férfi-, női- és gyermek-lábbelik

saját készítményü nagy raktára.

HIRSCHFELD SÁNDOR

fűszer, csemege, tea, rum, bor, sör és ásványvíz kereskedése

KOLOZSVÁRT,

főtér, a róm. kath. plébánia házában.

Ajánlja *dusan berendezett* raktárát, a *legjutányosabb* árak *pontos kiszolgálattal* mellett. Nagy választék *Magyar és Francia* cognacból. Kapható Erdélyi *kis üstön főzött* különleges *seprőpálinka és szilvorum, kitűnő minőségű asztali és csemege* borok

LEGNAGYOBB SÖR RAKTÁR!

1 nagy palack sör valódi kőbányai **16 kr.**
Udvari sör, Dreher Márcziusi sör, Bock sör, Pilseni sör, Müncheni sör, a n. é. közönség becses pártfogását kéri kiváló tisztelettel

HIRSCHFELD SÁNDOR.

Dunky Béla és társa Kolozsvárt
órák üzlet, Hidutca 2 sz.

Dús választék

arany, ezüst férfi és nő zsebórákban; valamint inga-, francia-, asztali-, fali, irodai-, szalon-, ebédlő- és ébresztő-órákban.

A legpontosabban szabályozva

2 évi jótállás mellett.

Elvállal mindennemű *javításokat lelkiismeretes és pontos kivitellel jótállás mellett.*

A G. Rodenstock-féle világíró látszerészeti cikkek egyedüli főraktára u. m.

szemüvegek,

cwickerek,

rövid- és hosszunyelű

L o r g n e t t e k.

Színházi látesővek, aneroid időjelzők, hőmérők; ugy szintén orvosi hőmérők

jutányos áron kaphatók.

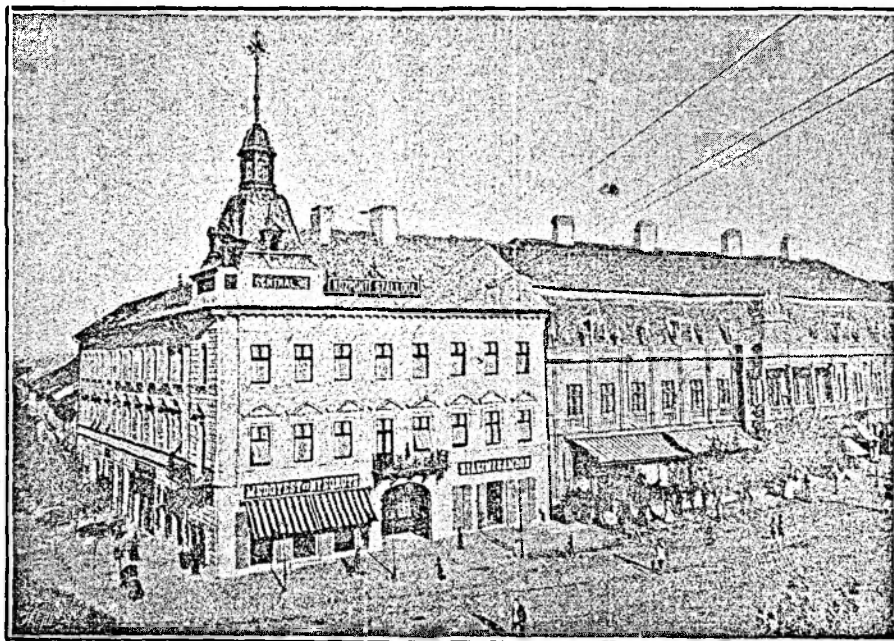
Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

NAGY GÁBOR

Központi szállodája, étterme és kávéháza
KOLOZSVÁRT,

a Bánffy-palota
mellett, a város
központján, 36
utczára nyíló szo-
ba a legmoder-
nebb, egészen új
berendezéssel, ki-
látással a főterre,
a goth székes-
egyházra és há-
rom főutczára.

Telephon ösz-
szeköttetés. Tár-
sas- és magán-
kocsi-közlekedés
minden vonathoz.

Mérsékelt szo-
ba-árak. Minden
szobában árjegy-
zék. Tisztaság és
pontos szolgálata-
ra kiváló gond
van fordítva. Ká-
véház, nyári és
téli étkező helyi-
ségek. Nagy dísz-
terem, mely bá-
lok, társas étke-
zések, felolvasá-
sok és hangverse-
nyek tartására
alkalmas.

Utazóknak a
legkényelmesebb
lakás.

OLTOTT RÓZSAFÁK.

Kertészetemben minden évben 16—20 ezer darab
kitünő faju és nagyon erőteljes, ép példányu rózsá-
fák kaphatók, nagyon olcsó árért. Ár- és névjegy-
zékét ingyen küldök.

VIRÁG-CSOKROK

és egyéb mindennemű virágmunkák a legújabb divat
szerint kitünő szakizéssel állíttatnak össze

BELHIDUTCZAI

VIRÁG-ÜZLETEMBEN.

Vidékre való szétküldések is mindig pontosan és biz-
tosan történnek, éppen oly olcsó árban, mint helyben
is elismerve van üzletem.

A kötészetéről külön árjegyzékkel szolgálok tisztelettel

Sürgöny cím:

Farkas kertész,
Kolozsvárt.

Farkas Antal,
mű- és rózsakertész
Kolozsvárt.

Jutányos ár !!!

Van szerencsénk a n. érdemű közönség
becses tudomására hozni, hogy üzletünket át-
helyeztük

KOLOZSVÁRTT,
ÓVÁR, BÁSTYA-UTCZA 5-ik SZÁM ALÁ,
A KERESKEDELMI AKADÉMIA SORÁN.

Szoba- és fényfestő

(lackirozó)

üzletünket egész ujonnan rendeztük be a leg-
újabb párizsi minták szerint, a kor igé-
nyeinek megfelelően a legdúsabban, minélfogva
azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy e
téren minden kívánalmaknak jutányos ár
és pontos szolgálat mellett megfelelhettünk és
főtörekvésünk oda irányul, hogy a n. é. kö-
zönség becses pártfogását jövőre is kiérde-
melhessük.

Vidéki megrendeléseket a legrövidebb idő alatt
pontosan eszközölünk.

Kiváló tisztelettel:

TOMÁN és BANYAI.

T Á R C Z A.

Emigráns-dalok.

Közlő: *Veress Endre.*

Boldog emlékü néhai Veress Sándor emigráns-atyám, „A magyar emigratio a Keleten“ cz munka írójának hátrahagyott kéziratái és emlékei közt egy kis 14 oldalnyi, idegen kézzel irt versfüzetet találtam, melynek megfakult tentáju tartalma, mint egykoru emigráns-émlék, megérdemli a rövid ismertetést.

A füzetkébe 14 többé-kevésbé ismert forradalomkori vers és régi népdalunk van lemásolva, valamelyik emigránsunktól (háromnak meg német fordítása is közölve) és pedig az írás ortográfiája, a sorok szavainak felcserélése, s a versek nagyobb részének czimnélküliségéről ítélve — emlékeztetből.

Hogy az egyes dalok értékét megállapíthassam, átlapoztam Aldor, Léczfalvi és más gyűjtők ama kötetait, melyekben forradalomkori költészetünk eddig közölve van és azt találtam, hogy füzetem versei közül kettő nincs közölve, a harmadik pedig variánsa annak a dalnak, mely Botond verskötetében olvasható. Hogy azonban erről bizonyosabb legyek, felküldtem a füzetkét véleményadás végett dr. Jancsó Benedek fővárosi tanárunknak, ki többek közt ezeket írja róla, válaszában: „Kellő gyorsasággal a versek mindenikéről nem tájékozhattam magam. Mert a hány volt, annyi felé kellett keressélnem, sőt van olyan vers is, mely két-három vers különböző szakaszából van összeszerkesztve.“

A füzetben benne van az általánosan ismert Huzd rá cigány — Ki-ki derül, majd beborul, aztán a Megindult már a gőzhajó — az Éga kunyhó, ropog a nád — az Erdő-erdő, de magas vagy kezdetű népdal, ezenkívül Az asztalos legény dala, a Khünewalder induló (németül), meg a Palócz leány dala, (mely valószínűleg Lisznyai Kálmán verse) és végül még Petőfi Szomjas ember tünődése, s egy más verseckéje is. Ezek tehát mind ismeretesek, de mivel helyesen jegyzi meg dr. Jancsó, említett levelében, hogy „Mint az emigráció kedélyhangulatának festéséhez szolgáló adalékok, az egész füzetkének van némi jelentősége, amennyiben fényt vet a versfüzet (ismeretlen) összeírójának akkori hangulatára“ — egész terjedelmében közlöm azt az előbb említett három verset, melyek mint kiadatlanok vagy változatok, érdeemesek figyelmünkre.

E versek elseje, melynek nótáját a régiak maig is tudják, a

Búcsu dal.

Isten hozzád, szép falum határa!
Elmegyek te tőled a csatára.
Jó magyar nem rakja szegre kardját,
Ha veszélyben látja szép hazáját.

Nem kötéllel fogtak engemet meg,
Önkéntesen állottam vitéznek.
Szép hazám szerelme lelkesít fel,
Szembeszállni sok gaz ellenével

Szép az élet, jó apám; de még szebb,
Ha a bátor honfi halni készebb,
Mint felvenni ellenség igáját,
S veszni hagyni szép magyar hazáját!

Jó anyám, ne keseregj felettem.
Ugy tekintsd, hogy szent búcsura mentem.
Búcsufát hozok én tenéked
Harcz után, ha győzve visszatérek.

Eltékintek még a temetőbe,
Ős apámnak néma nyughelyére.
Kérem Istent a jámbor porára,
Adjon áldást távozó fiára!

Adjon áldást magyarok hadára
És békét a zaklatott hazára,
Hogy imádják őt mindig buzgóbban
Szabad ajkak a szabad hazában.

Isten hozzád mátkám, jó leányka!
Tűz bokrétát csakóm oldalára.
Csak segítsen Isten győzelemre,
Nászvirágul illesztem fejedre.

Megkondult már a távozó óra,
Perg a dobszó immár indulóra.
Isten hozzád, szép falum határa,
Vigan indulok el a csatára!

A második dal egy régibb versből van csinálva és czime:

Búcsu a török határon.

Megálljatok fiuk, fáradt vitézek!
Hazámra még egyszer vissza, hadd nézzek.
Pihenjünk meg még egyszer a hantjain,
Ha vérrel nem segíthetünk bajain.

Ötven csatában küzdöttem szép hazám
Érted, halál még sem akadott reám.
Nincs már anyám, apám, kedves szeretőm,
Isten tudja, hol lesz még a temetőm . . .

Huszár valék, Isten szárnyas angyala,
Kedves hazám elleneinek ostora.
Rabigában nyögsz te addig drága hon,
Mig huszár nem nyargalózik sikodon!

Az utolsó versnél — melyet közlök — dült betűkkel tüntetem ki azokat a szavakat vagy sorokat, melyek eltérnek Botond szerkesztette „A szabadság lantja“ cz. 1873-ban, itt Kolozsvártt megjelent gyűjtemény 251—252. lapján található szövegétől.

A világsi fegyverlerakás után.

Honnan jössz te oly leverten jó pajtás,
Mért sir egyik szemed jobban, mint a más?
S arcodon mért látok oly nagy bánatot,
Mintha lejárt volna már a világod?

Sirok pajtás, sirni fogok örökre,
Mig csak élni hagy az Isten kegyelme.
Világosról hozom e nagy bánatot,
Mert hazánkknak ott egy mély sir ásott.

Mi, kik híven szolgáltunk a hazáért,
S készek valánk meghalni az ügyeért:
Mi, engedünk Görgői parancsának
És leraktuk fegyverünk a muszkának.

A magyarnak nincsen többé hazája,
Elbujdoshat az egész nagy világba.
A temetés roppant lesz és nagyszerű,
Százegernél több lesz ott a keseregő.

És te igazságos Isten ezt nézed?
És a magyart eltemetni engeded!
Oly mély sirba, melyből nincs feltámadás:
Te is pajtás, magadnak egy oly sirt áss . . .

Mint emigráns-kori emlékek, azt hiszem elég érdekesek arra, hogy emlékeztetben tartsuk e verseket és dalvariánsokat, mint olyanokat, melyeken ama komor idők bujdosó fiai — honvéd-atyáink annyi reménytelen éven át keseregtek oly viszonyok közt, midőn valóban csak Isten tudta, hol lesz még a temetőjük!

Levelezés.

Vizaknáról.

Mélyen tisztelt Szerkesztőség!

Az 1848—49-iki honvédek iránt mindig a legnagyobb pietással viseltem; hisz ők a haza szabadsága és alkotmánya védelmezésében nemcsak vérüket áldozták, hanem borzasztó sok sanyarúságokat és nélkülözéseket is kellett úgy étel, mint ruházatban, stb kiállaniok.

Az 1849. febr. 4-ki csatában Vizaknán elvérzett hős bajnokoknak részint közadakozás, részint saját költségemen egy magamra, minden bizottság nélkül (mivel e fáradságra bizottsági tagokat nem kaptam) díszes emléket állítottam szürke gránitból. 100 forint fenntartási alapot lettem pappá szenteltetésem 25-ik évfordulati napján. Minden évben ünnepélyes requiemet mondok értük.

1880-ban kiadtam „Az 1848—49-iki szabadságharcz alatti események Vizaknán“ czimű művem (250 lap)

1890 jul. 3-án oly csodálatosan a sóaknából feljött honvédek díszes és ünnepélyes eltemetéséről gondoskodtam a város által is némileg segítettve. 1891-ben sirjokat felhalmoztattam, virágokkal beültettem, emlékökről gondoskodtam.

Most azon működöm, hogy a jelzett csatában Bem táborában Vizaknán jelen volt vitéz bajnokok neveit egy „Emlék Lapban“ megörökítksem. 500—600-nak nevének sikerült is, kikutatnom Legyen szabad az „1848—49 Történelmi lapok“ nagyérdemű Szerkesztő bizottságánál azzal a kérdéssel alkalmatlankodnom: hogy nem nyerhetnék-e egy kis tért kutatásaim tovább folytatására, alfabeticze közlővén a dicső bajnokok nevéit?*

Az „1848—49. Történelmi Lapok“-ra az előfizetési pénzt postautalvánnyal küldöm; — ha Isten élte, mindvégig előfizető leszek,

Mely után mély tisztelettel és honfui üdvözléssel maradok

A mélyentisztelt nagyérdemű Szerkesztő-Bizottságnak alázatos szolgálója:

Szentkatolnai Bakk Endre
plébános, Fer. Józ. r lovagja.

Brassóból.

Olvasva e becses lapok 1-ső számában a „Halálózások“ rovatában három tanulóársamnak és volt 1848—49-iki honvéd bajtársaimnak u. m. Orbán Domokos, Winkler Károly és Beke Istvánnak elhunytát, engedje meg tks. Szerk. ur, hogy emlékezzem meg itt azon már korábban elhunyt s még élő tanulóársaim- és honvédbajtársaimról is, kik e szabadságharczban honfui kötelességüket kitünően teljesítették. Ötvenegyen lettünk 1846-ban diákok a M.-vásárhelyi kollegiumban július 3-án. Negyven év mulva — 1886-ban — összegyűltünk volt még egyszer ugyan ott, de az 51-ből, már csak 25-en voltunk életben. Azóta ismét elhunytak maig négyen t. i. az imént említették és Deák Farkas a kitünő történetbuvár. Midőn 1848-ban a pünkösői szünidőre szétoszlottunk, a legfiatalabb közöttünk 16, a legidősebb 22 éves volt. Ezek mindannyian honvédek lettek még abban az évben s mi erre az 50-es években nagyon büszkék. Voltunk Az 51-ből 1850-ben csak hatan kerültünk vissza a kollegiumba, hogy tanulásunkat tovább folytassuk, de ezek közül is 1852-ben Deák Farkas elfogatván 1857-ig Józsefstadtban szenvedett mint a Török-Gálfy összeesküvés részese. Honvéd tanuló társaim közül kegyelettel emlékezem itt meg a következőkről: 1. Oroszfői Molnár Károly a 12-ik honvéd z.-alj rettenthetlen zászlótartója, a kinek nevét az 50-es években mindenki a legnagyobb tisztelettel emlegette. Vissza jött a theológiára, de nem végezett. Nem tudom mi lett belőle. 2. Koronkai Molnár Károly a 79-ik Tolnay zászlóaljban tizedes. Elhunyt Csikmegyében a 60-as években. 3. Bartin Károly előbb a 12-ik z. aljban tizedes, azután a 79-ik z. aljban hadnagy. A köpeczi ütközetben súlyosan megsebesülvén, Szebenbe vitetett, de Szeben bevétel után ismét honvéd lett és a bánási hadjáratban már mint hadnagy valóságos hős volt. Elhunyt Kolozsi Teleki S. gróf udvarában. 4. Devecseri Miklós Károly tizedes a deési Kossuth huszár század 2-ik szakaszában, melyben én is szolgáltam. Elestett 1849. május 21-én Temesvár bombázása alatt. Egy bomba által szétépett hulláját én gyűjtöttem össze Józsefstadt külváros egyik udvarán és koporsóba téve kivittem Freydorffra. 5. M.-madarasi Szalai Pál hadnagy a 12-ik z. aljban- a fegyver letétel után besoroztatott s Olaszországba vitetett. Elhunyt M.-Madarason mint családapa a 80-as években. 6. Szabó Imre M.-vásárhelyi szijgyártó fia, velem szolgált egy században, Szeged és Temesvár között egy attaque-ban megsebesülvén, haza ment. Elhunyt 1869 őszén. 7. Almási Domokos M.-vásárhelyi, velem szolgált egy században, ma is itt él. 8. Bölöni Domokos dányáni fiu, szolgált a 79-ik z. aljban mint tizedes. 1849. januárban előőrson levén Deés közelében, magát Bemet megállította s nem engedte tovább hajtani, míg a jelszót meg nem mondja. Bem azért nagyon megdicsérte. Nem tudom ha életben van-e. 9. Berecztelki Nagy Albert a 79-ik z. aljban, a fegyver letétel után Kolozsvárt végezte a theológiát s pap lett Berecztelkén, a hol ma nyugalomban él. 10. Bándi Nagy Elek a 79. z. aljban. A fegyverletétel után a Gyula-fejérvári fogságban cholera-ba esett, de megmaradt és haza került. Igen derék baka volt. 11. Vidrát-szegi Suba József és 12. M.-vásárhelyi Szathmári Ferencz a 12-ik z. alj feledhetlen két hős szívű őrmestere. Előbbi elhunyt mint végrehajtó a 80-as években Abruóbányán, nagy családot hagyva maga után nagy nyomorban; utóbbi ma birtokos Egerbegyén. Az 50-es években mindenki nagy elismeréssel beszélt a két hős őrmesterről. Az osztrák sorozást kikerülték.

Nem folytatom tovább, ime ilyen hősokeket adott a mi osztályunk a haza szabadságának védelmére. És mi ezt ilenczfalvi Szász István historiae professorunknak köszönhetjük. Leteszem e lapok hasábjain is a hazafias érzelmű tanár és hős tanítványai sirjaira a kegyeletes emlékezés örökzöld koszoruját. Ha hősokeket akarunk nevelni a hazának, taníttassuk a haza történelmét. Azon kedves tanulóársaimnak és 1848—49-beli honvéd bajtársaimnak, kik még életben vannak — nyugodalmas öreg napokat kívánok!

Koós Ferencz.

Honvéd-egyletek köréből.

A honvéd-egyletek elnökségeit, valamint ezek kebeléből felkért munkatársainkat tiszteletteljesen arra kérjük: sziveskedjenek a lapunknak szánt közlemények közül az értesítést, tudósítást tartalmazó dolgokat levelező-lapon vagy levélben

* Legnagyobb készséggel adunk tért

Szerk.

minden hó 8-án és 20-án induló postára adni, hogy azokat lapunk legközelebbi számába még felvehessük. Leírásokat tartalmazó közlemények azonban bármikor feladhatók a postára.

Tisza Lászlónak, az orsz. honvéd-egyletek közp. elnökének életrajzát közölte lapunk első száma.

A mori csata hősenek életleírását kérésünk folytán lapunk egy távol lakó barátja sietve írta meg az első szám részére. E miatt, a kiváló tettekben, munkában, és eredményekben gazdag élet leírásába némi hibák és tévedések csuszta be, a miket a történeti igazság kedvéért a kisebb nyomda hibákkal egyetemben kiigazítani kért maga Tisza László. Levelének erre vonatkozó részét itt közöljük:

1-ször. Az 5-dik lap első hasábján alján hibásan áll Kohn Béla, mint császár huszár tiszte, Kún Béla helyett, ki hozzám hasonlóan erősen össze lett ugyan darabolva, de e sebek folytán nem halt meg, sőt azután még évtizedekig élt.

2-ször Leglényegesebb az elsónél az, hogy az 5-ik lap második hasábján negyedik sorában s tovább ez áll: „Nugent százados előbbi ösmerőse s barátja által felismerve s oltalmába véve“, holott épen az ellenkező áll, t. i. hogy Nugent Arthur — ma igen kedves barátom s többször volt képviselő társam, — nem hogy barátom lett volna a moori csata előtt, de soha nem is láttuk egymást, s ő a bekötöző hely mellett hetykén ellovagló chevaux—legers tisztcsékék lár-mája s ellenünk szórt illetlen szidalma által tétetve reánk figyelmessé ugrott le kocsijáról, szidta le a puska-port sem szagolt hetyke urficskákat, s ajánlotta fel nekünk egészen idegen sebesült ellenséges tiszteknek segélyét, s maga lóra ülve, kocsiján szállított be bennünket a városba. Ez mutatja Nugent Arthur katonás és lovagias nemes jellemét, s ezért e tétel kiigazítását okvetlenül kérem.

3-ször. Az 5-ik lap második hasábjának alólól 17-dik sorában Machis helyett Machio olvasandó.

4-szer ugyan azon hasáb utolsó sorában, a „midőn“ szó komolyan értelem zavaró, és tényt ferdit el, ugyan is én, e szerint, csak a 61-ik évhen s azután tekintetem volna legfőbb feadatomnak Erdély unio ügyét előmozdítani, holott — mint köztudomásu, — mióta 1852-ben Erdélybe költöztem, tehát nem 861 óta, nem mulasztottam el egyetlen, bár mi csekély alkalmat sem arra, hogy e szent ügynek hazánk élet kérdésének testtel lélekkel, teljes odaadással, ne szolgáljak, itt és ott. Ha a büszkeség egyáltalán megillehetne csak is arra lennék büszke életemből mit nem is 1861, de 1848 óta ez érdeken tettem. Hiszen már 1848-ban, mint a fővárosi nemzet-örség segéd-tisztje, én fogadtam az első kolozsvári küldöttséget, mely az unio sürgetésére feljött, s én vittem a zászlóaljam által fölkérve — a tiszteletökre általa adott banquetten a rendező gazda szerepét Kérem ezen, a „midőn“ szó által okozott, dátumi zavart kiigazítani a valóságnak megfelelően. Ha a midőn szót nem tették volna oda, hú volna az egész mondat, a hogy ott áll.

5-ször. Lényegesen értelem zavaró a 6-ik lap első hasábjának alólól 16-ik sorában levő vastag nyomtatási hiba. Ott semmi értelme nincs a „honvédnép“ szónak, mely helyett honvéd név igazítandó.

Marosszéki és Marosvásárhely városi honvédegyelet. (Maros-Torda vármegyében.) Megalakult 1867. júliusban örnagy Szabó János elnöklete alatt, alhadnagy Szabó Gáspár, majd főhadnagy Székely Ádám jegyzővel.

Kiterjeszkedik az e czimen létezett egész területre, s fennáll szakadatlanul. Elnök és jegyző más pályára szólittatván, helyükbe elnöké Györffy Péter százados és jegyzővé Molnár Zsigmond választattak meg. Az egylet ama feladatának, hogy az erdélyi hadsereg által Bem apónak nevezett Bem József altábornagynak emlékéért szemlélhető módon is megörökítse példásan megfelelt; mert 1880. óta a város főterén áll a kiváló katona és szeretett vezérnek életnagyságu, hiven az élet után készített, díszes szobra. Képviseli az egyletet az országos központi honvéd bizottságban örnagy Tholnay Gábor országgyűlési képviselő.

Halálozások.

Egy köztisztjeletben álló férfiú halt meg a napokban Baróthon, kisbaczoni *Benedek Sándor* földbirtokos. A48-iki szabadságharcban mint 18 éves fiatal ember vett részt s hősiességéért nem egyszer kapott feltebbvalóitól elismerést. Később megyei hivatalnok, szolgabíró lett. Elnöke és tagja volt több intézetnek és egyesületnek, buzgó előljárója egyházának s ezekben teljesített működése sok üdvös czélnek szerzett sikert és előhaladást. — A kiterjedt rokonságon kívül számos jó embere gyászolja a széles körben lovagiasságáról ismert férfiút.

Virágh Domokos, mezőmésesi birtokos 1848—49 évi honvédörmester; a marosvásárhelyi és marosszéki 1848—49 honv.-egylet választmányi tagja, — meghalt f. évi február 5-én 61 éves korában; sirjánál marosvásárhelyi ügyvéd s honvédegyeleti jegyző, Molnár Zsigmond, meleg szavakkal emlékezett meg az elhunyt bajtárs hazafias érdemeiről.

Csiky Sándor, volt orsz. gyűlési képviselő Egerben 87 éves korában 1848—49. karddal a kezében védelmezte nemzetünk szabadságát, mindvégig hive volt a függetlenségi eszméknek. Temetésén az orsz. honvéd-egylet képviseltette magát.

Matavovszky Károly, M. Á. V. ellenőr Budapesten. Volt 48—49. honvédszázados 74 éves korában.

Varjas Imre, megyei alügyész Kömlődön 48—49. honv. főhadnagy élete 65. évében.

Lumniczer Sándor, egyet. tan. Budapest. 48—49. Görgei tábori főorvosa volt.

Márczius 15.

A kolozsvári állandó bizottság története.

Eltelt egy negyed évszáz. A 25-ik márczius 15-én legelőször Kolozsvár falai között ötlött fel az eszme az iránt, hogy e nagy nap, mint nemzeti ünnep, megünnepeletessék. Ez történt 1873-ban.

Egy fiatal, a nagy napok és nagy események emlékeit és történetét kutató író agyában fogamzott meg először a gondolat, hogy e napot ünnepnappá tegye a nemzet. A felvetett gondolat vizshangot keltett. Az eszme egy zászló volt, mely alá nyomban csoportosult Kolozsvár fiatalságának színe-java s megalakították a márczius 15. bizottságot. E kezdeményező: Hory Béla volt, az állandó bizottság pénztárnoka.

A nyomban megalakult bizottság ünnep tartására még nem kapott hajlékot. Ott kezdte tehát, a hol a hősök végezték; kivonult a Rákóczy hangjai mellett a temetőbe Bölöni Farkas Sándor sirjához. Nem kellett so:

szóbeszéd. Kolozsvár lakossága megértette, szíve megérezte, miről van szó. Öt-hatezer ember lepte el a hallottak helyét, a hol Hegedüs István beszélt Bölöni Farkas Sándor sírjánál.

Ott voltak a tömegben az 1848-beli honvédek közül többen s a beszéd hatása alatt örömkönyek rezegtek ezek szemeiben.

Énekelt a „kolozsvári dalkör“ s éltették a főtéren a szabadságot s Kossuthot.

A reá következő évben 1874-ben a bizottság Papp Miklós elnöke alatt már beköltöztette az ünnepet a városi vigadóba. Sáni László tartott felolvasást, E Kovács Gyula és Némethy Irma szavaltak. Az ünnepély jövedelméből 247 frtot küldtek a honvédmenház részére.

A „hivatalosak“ (fő-, alispán, polgármester, állami, megyei, városi tisztviselők) 1875-ben nyilvánítottak érdeklődést először a bizottság e nemzeti ünnep-napja iránt. Tömegesen jelentek meg ekkor s előttük beszélt Hegedüs István, szavalt Kovács Gyula és Némethy Irma. A díszlakomán ez estén egyszáz ötvenheten vettek részt Kolozsvár minden osztályából.

1876-ban Kovács Gyula egy részletet mutatott be Jókai „Milton“-jából. Pataki Ottilia, Kordin Mariska énekelte, Boér Emma szavalt, Szenkovits Gyula zongorázott. Az ünnepély 223 frt 60 kr. tiszta jövedelmét az árviz által sujtott dunamellékieknek engedték át. Ez ünnepély után állandósult meg a bizottság. Kimondotta, hogy e pártszínezet nélküli ünnepélyeken ápolni fogja a hazafias szellemet, ébren tartja a márcz. 15-ét s közérdekü jótékony czélokot fog anyagi segélylyel támogatni.

Az 1877. évben a kolozsvári zenekonzervátorium is beleszólt egy szép hangversenynyel az ünnepbe.

Berlioznak „Rákóczy induló“-ját játszta el nagy háttással. Hegedüs István alkalmi verset szavalt. Dobál Ilka, Szenkovich Ilon zongoráztak, Magyary Ilon szavalt.

1878-ban az ünnepélyen nagy férfiak működtek közre. Sáni László és Teleki Sándor ezredes tartottak alkalmi beszédeket, Kovács Gyula, Boér Emma, Böhm József szavaltak. Papp Miklós leplezte le a Petőfi szobrárt, melyet e bizottság két évi jövedelméből 209 frt 64 kron az erdélyi muzeumnak megvásárolt. Ugyanekkor egy összeg adatott a hunyadmegyei eloláhosodott magyaroknak is.

(Vége köv.)

A márczius 15. ünnepélyek rendező bizottságait tisztelettel felkérjük: sziveskedjenek márczius 8-ig egy-egy levelező-lapon velünk közölni: 1. Hol rendeznek márcz. 15. ünnepélyeket. 2. Kik állanak a rendezés élén. 3. Kik működnek közre. 4. Mily hazafias vagy jótékony czélra fordítatik az ünnepély bevétele. Márczius 15-én kettős számot adunk ki és ezeket a rövid tudósításokat egy koszoruba fogva, képét adjuk annak a lelkésedésnek, a melylyel a magyar nemzet a hazában a márcz. 15. eszmék iránt viseltetik.

Irodalom.

„Kossuth Lajos jubilaris életrajza képekkel“ címü szép munkára hirdet előfizetést dr. Vajda Emil tanár. A hozzánk beküldött felhivasban a kiváló szerkesztő emelkedett, a hazafias érzéstől áthatott hangon emeli ki az indokokat, a melyek a könyv szerkesztésére és kiadására lelkesítették. A jubilaris életrajz egyes részeinek megírására országosan ismert jeles tollak segítségét iparkodott megnyerni s minden egyes résznek művészi kivitelü rajzok fogják emelni hatását és becsét. Az életrajz főrészei: 1. Kossuth Lajos ifjúsága. 2. Kossuth mint pályakezdő. 3. A pozsonyi dietán. 4. Kossuth és a Pesti hirlap. 5. Kossuth mint képviselő. 6. Kossuth mint miniszter. 7. Debreczentől Orsováig. 8. Kossuth török földön. 9. Kossuth Angliában. 10. Kossuth Amerikában. 11. Kossuth az emigráció élén. 12. Hontalanból hazát lanná. 13. Jellemrajz: Kossuth mint író. Mint parlamenti és népszónok. Mint családfő. Mint ember és házigazda. 14. Kossuth-adomák. Esetleg rá vonatkozó költemények. 15. Aphorismák Kossuth műveiből, különösen Irataiból. Minden iven legalább egy-két művészi óntól eredő, szövegmagyarázó rajz lesz. Előfizetési ár: közönséges példányért 1. frt. Velinpapiron 2 frt. Diszkötésben 3 frt. A mű nagy nyolczadrét alakban fog megjelenni. Gyűjtőknek 6 után egy tiszteletpéldányt ad. Ki 15 öt gyűjt, diszkötésüt kap. Ki 25-öt, annak Kossuth Lajos falra függeszthető nagy mellképét küldi emlékül. A tiszta jövedelem egy részét, ha lesz, szegény tanulók számára „Kossuth-alapítvány“-nak szánta. Az előfizetési pénzt legkésőbb február végeig postautalványnyal (vagy levélben) így kéri beküldeni: A Franklin-Társulatnak dr. Vajda Emil részére (Budapest, egyetem-utca 4 sz.) — Dr. Vajda Emil ur neve, működése biztosítást nyujt arra, hogy e munka minden tekintetben kiváló lesz. Olvasóink figyelmébe és meleg pártolásába ajánljuk azt.

A **esángó-szobor** történe'e czim alatt Brassóban a Közmívelődés nyomdájában kitünő munka társunk: Koós Ferencz kir. tanácsos tollából egy 40 oldalra terjedő izléses kiállítású füzet jelent meg, mely olyan érdekes adatokat tartalmaz, hogy annak részletesebb ismertetésére közelebről visszatérünk.

A kolozsvári orsz. ereklye-muzeum gyűlése.

(Kolozsvár, jan. 16.)*

Az orsz. ereklye-muzeum igazg. gyűlésén ismét igen számos és becses ereklye lett bejelentve, melyek az ország különböző részeiből érkeztek egy hónap alatt a muzeumhoz. A tegnapi gyűlésen csaknem teljes számmal együtt voltak az igazgatósági tagok, kiknek érdeklődése hónapról-hónapra fokozódik a gyűlések iránt, melyeken mindig érdekesebbnél érdekesebb tárgyak, okmányok és ereklyék kerülnek bemutatásra.

Éljenzéssel fogadtatott az a bejelentés, hogy az egylet hivatalos lapja, az „1848—49. Történelmi Lapok“ szép pártolás mellett indul meg közelebről.

E folyóirat a muzeumot közvetlen összeköttetésbe hozza nem csak a honvéd-egyletekkel, hanem a nagy napok emlékei iránt érdeklődő s azok történelmével tüzetesen foglalkozó férfakkal is, beszámolhat munkásságával és szót tehet szélesebb körü támogatásra nézve, hogy ereklyékben, iratokban, könyvekben gyűjteménye gazda-

*) Tárgyhalmaz miatt az 1. számból kiszorult. Szerk.

godjék s hogy fennállása anyagilag is minden korra biztosítva legyen.

A gyűlésen bejelentetett, hogy az elnökség a decz. 15. határozatból kifolyólag a honvédek arczképeinek gyűjtését folyamatba tette.

Megnyerte a Dunky-fivérek kolozsvári kitűnő fényképészeti czégét, mely a honvédeket a muzeum részére állás, vagyon vagy rangkülönbség nélkül díjmentesen veszi le. Összeköttetésbe lépett a helyi honvéd-egyletek elnökségével, hol az eszme igen meleg fogadtatásra talált; a kolozsvári kerületbeli honvédeket Inczédi Sámuel ezredes elnök külön felhívásban szólította fel a levételek megtételére. Hogy a dolognak alakja legyen, a fényképek mellé minden honvédről a muzeum részére szükséges adatok is leiratnak. Erre a czélra kérdőívek lettek nyomtatva, melyet Inczedy ezredes, elnök sajátkezűleg tölt ki minden jelentkező honvédről, részint az 1867-ben beállított honvéd törzskönyv alapján, részint pedig a jelentkező felvilágosításai nyomán. Az arczképek gyűjtése az előirt módzatok szerint a kolozsvári kerületben már meg is indult. A közelebbi napokban a kolozsvári honvéd-egylet nagyobb férfiai példaadás okáért számosan fogják magukat levéttetni.

Ugyanez az eljárás tájékozással részletesen közölve lett a hazai 83 honvéd-egylettel is, melynek egy részétől a jeles indítványért elismerő és köszönő sorok érkeztek a muzeumhoz. Egyúttal elhatározott az is, hogy azok az igazolt honvédek, a kik nem a kolozsvári kerülethez tartoznak, de tényleg itt laknak, a lap útján felszólíttatnak, hogy a levétel megtétele czéljából s a kép mellé szükséges adatok felvétele végett az ereklye-muzeumhoz forduljanak. Az arczképekből, a midőn a megfelelő szám együtt lesz, honvéd-egyletenként albumok állíttatnak össze. Addig is a folyóirat tere és anyagi erejéhez mérten egy-egy csoport ebben fog kiadatni.

Határozattá emeltetett az, hogy február havában az igazgatóság tisztviselői, tagjai részére rendszeres munkaprogramm fog készíttetni.

A gyűlésen ezen felül több az egyletet érdeklő tárgy nyert elintéztét.

Adományok

az 1848—49. orsz. ereklye-muzeumnak.

Az ereklye-muzeum a Dunky fivérek kolozsvári műterméből művészi kivitelű kabinet mell képeket vett át a következő 48—49-es honvédekről: **Husztly János, Szász Lajos, Rettegi Viski Samu, Nagy György, Kövesdy József, Salamon János, Psikál Máté, Boldizsár János, Végh Bertalan** ezredes, **Göllner Antal**, a fogarasi honvéd egylet volt elnöke, gr. **Esterházy Miguel** százados, **Jakab István, Halász János, Onachten József, Takács András, Lescsany Mátyás**. Mindenik kép mellett a kolozsvári honvéd-egylet elnöke vagy az ereklye-muzeum által össze állított életrajzi adatok is vannak. Ezekből a képekből **egy csoportot lapunk közelebbi számában közölni fogunk.**

Az ereklye-muzeumba több adomány érkezett, a miket lapunk közelebbi számában fogunk ismertetni.

KÜLÖNFÉLÉK.

Lapunk első számának összes példányait, habár az előfizetőkön kívül 2500 példányban két izben lenyomattuk, a honvéd-egyletek, szerkesztő bizottsági tagok, munkatársak, a városok, megyék hazafias vezetői, tanfelügyelők stb. kérésére, illetve ajánlatára a beküldött czimekre mutatványszámokban szét kellett küldenünk. E miatt az ezután jövő előfizetőknek csak a második számtól kezdve tudunk szolgálni példányokkal. Az első számot azonban ápril elején, a mint az előfizetők létszáma teljesen meg lesz állapítva, újból kizsedetjük s utólagosan megküldjük, hogy minden előfizetőknek a teljes folyam meglegyen. Kérjük mindazokat, a kiknek kezeikhez mutatványszám intéztetett, sziveskedjenek az előfizetési összeget mielőbb beküldeni, hogy a lap szétküldésében fenakadás ne legyen.

Vasvári siremlőke. Lapunk mai számának képe a Kolozsmegyében fekvő gyalui havasoknak azt a részét mutatja be, a hol az 1848. márcziusi napok ifju Demosthenese, a Rákóczy szabad csapat vezére katonáival együtt elesett. A regényes fekvésű és klimatikus szempontból egyre népszerűbbé váló gyalui havasoknak ez a hely egyik legszebb pontja, honnan gyönyörű kilátás nyílik festői tájakra. A havasoknak ez a része Kolozsvárról is, Bánffy-Hunyadról is megközelíthető. Kocsival járható ut vezet Kolozsvárról annak közelébe. — E havas lakói között ma is élő igen sok szemtanuja volt annak az ádáz, egyenetlen tusának, a hol Vasvári hős bajnokaival elesett. Számos fegyver, öltözet, felszerelés van elrejtve a havas lakóinál, miket mind e hősök hulláiról szedtek el s a miknek kikutatása s megszerzése kívánatos volna. Legsürgősebb teendő azonban az, hogy e csata helynek s Vasvárinak emléket állítsunk a havason. Szerkesztőségünk felhívja a hazafias közönség áldozatkésztségét e czélra leendő adakozásra. Lapunk készséggel átveszi és megőrzés végett a márczius 15. állandó bizottságnak átszolgáltatja az e czélra küldött adományokat s nyilván tartja a befolyó összeget. Szerkesztőségünk a gyűjtést egyúttal 10 frttal megnyitja.

A nemzeti rózsa. Koós Ferencz k. tanácsos tanfelügyelő írja lapunknak: Valóságos 1848-beli, itt készült Brassóban. 1885 óta minden évben márczius 15-én keblemre van tűzve, midőn az ünnepélyt megnyitom. Tulajdonosa Barabás nevű öreg honvéd itt Brassóban. Gondom lesz, hogy a muzeumban kapjon állandó lakást.

A budapesti központi honvédegylettől Tisza László elnök és Mikár Zsigmond jegyző aláírásával egy szép üdvözlő levelet kaptunk. E levél a honvéd névkönyv szerkesztésére is kiterjed. A levelet közelebbi számunkban egész terjedelmében közölni fogjuk.

Gábor Aron pisztolya. A Székely Nemzeti Muzeum Sepsí-Szentgyörgyön sok érdekes ereklyét őriz a szabadságharc s az azt követő szomorú napok emlékeiből. A múlt év nyarán e muzeum új helyiséget nyert az ev. ref.

Székely-Mikó-Kollegium épületében, s egyuttal új berendezést. Várkonyi Endre ev. ref. főgimn. tanár s egyszersmind a muzeum egyik őrje az eddig szétszórva levő 48-as emlékeket egy nagy szekrénybe összegyűjtve csoportosította, mely sok érdekes irományt is őriz, (mutatványt közelebbi számunk közl) legutóbb pedig több érdekes tárggyal gazdagodott. Azt hittük eddig, hogy Gábor Áronnak, a híres ágyúhősnek, semmi emléke sem maradt, s ime Nagy Sándor, hídvegi ev. ref. lelkész, ki 1848—49-ben mint tüzér főhadnagy szolgált Gábor Áronnal, a napokban ennek pisztolyával ajándékozta meg a muzeumot, melyet magától Gábor Árontól kapott ajándékba. A pisztoly alig egy arasznyi hosszúságú, csöve sárgarézből van öntve egészen az ágyúcsövek mintájára. Vajjon Gábor Áron öntötte-e azt ágyú készítése közben, vagy egyik segédjével készíttette, erre élőszóval ígért felvilágosítást az adományozó ur. Ugyancsak egy kis lapocska őrzi e muzeumban egy hazafias görög n. e. pap klasszikus mondását: *Malo periculosam libertatem, quam quietam servitutem.* (Inkább szeretem a veszedelmes szabadságot, mint a nyugalmas szolgáltságot.) A ki ezt írta, annak neve Petrovits, jobban Sztójkeszku Dömötör g. n. e. pap és a lippai kerület esperese, Temes megyében. Forradalom alatt a temesi püspöki megyében helyettes.

A honvédnévkönyvből, mint szentkatolnai Bakk Endre plébános lapunknak jelenti, Vizaknáról kimaradtak:
 1.) Deési Varga Boldizsár, előbb vizaknai nemzetőr-ségi hadnagy, azután a pesti I-ső számú hatfontos honvéd lovas útegnél tüzérhadnagy Müller osztályparancsnoksága alatt. — Ezen derék öreg honvéd az, ki a honvédelem felállításánál nekem nagy segítségemre volt; ő az, ki minden évben febr. 4-kén mondanó honvéd-requiemnél a gyászravatal mellé 8 honvédet vezényelt. Él Vizaknán, mint városi tanácsi levéltárnok. — 2.) Szűcs Sándor, élelmezési tiszt hadnagyi ranggal, Vizaknának királybirája, országgyűlési követe, huzamos ideig polgármestere, most nyugalmazott senatora. — 3.) Koppány Péter, a honv. zászlóaljnál szolgált, most nyug. kir. aknai kovács. — 4.) Takács Mózes, az enyedi szabadcsapatnál, később 75 honv. zászlóaljnál mint közhonvéd, most állami elemi isk. vezértanító. — 5.) Székely Lajos tüzértüzemester. — 6.) Uttzár Lajos N.-enyedi zászlóaljnál — 7.) Uttzár Samu 75. h. z. honvéd. — Többiek elhaltak, u. m. Ács Ferencz, honv. főhadnagy, Bányay Julia (Sárossy Gyula néven) a 27. h. zászlóaljnál főhadnagy, Deési Varga Gergely őrnagy a Lehelhuszároknál, Szentpály Zsigmond őrnagy, Székely Károly szebeni térparancsnoksági hadnagy, Csomos István szabadcsapatnál őrmester, Koppány János a 74. honv. z. őrmester, Székely János közhonvéd, Takács János 4. h. z. közvitéz, Harró Sándor honvéd tizedes, Reizner Adolf Mátyáshuszár, Böjthy Samu Mátyáshuszár, Csomos Sándor Mátyáshuszár, Hoprik Sándor közhonvéd, Lakatos Gergely közhonvéd, Bányay János közhonvéd, Nyitray János közhonvéd, Ocsmár Elek nemzetőr, Ocsmár Sándor nemzetőr, Dálnoky Sándor nemzetőr, Szabó János nemzetőr.

Munkatársaink gárdája kiváló erővel szaporodott. Szentkatolnai Bakk Endre vizaknai plébános a Ferencz József rend lovagja vonult be önkéntesen a társaságba egy szép levél kíséretében. Bakk Endre plébánost mint az I. budapesti 1848—49. honv. aggharozos egylet tiszteletbeli tagját is üdvözölhetjük, mely kitüntetés a kiváló lelkész sok áldozata, oda adó és sikerteljes hazafiúi működése révén nyerte. Mi a kik egyházi, irodalmi és hazafiúi működését ismerjük a plébános urnak, a kik szemléltői voltunk annak az önfeláldozó és oda adó működésnek, melyet a

plébános éveken át a magyarság fenntartása az egyház rendbe hozatala körül a hetvenes évek közepéig Szolnok-Doboka megye legelszigeteltebb pontján: O.-L.-Bánya vidékén kifejtett, önkéntelenül ragadjuk meg az alkalmat, hogy a tisztelet áldásával üdvözöljük a lelkes és fáradhatatlan lelki pásztort a munkatársak gárdájában.

Kérdések és feleletek.

K É R D É S E K.

1. Óhajtanók tudni, hogy van-e valaki t. olvasóink közt, ki szabadságharcunk alatt a 27-ik bihari zászlóaljban szolgált? Ha igen, egyik munkatársunk (ki e zászlóalj története megírásával foglalkozik) hálásan venne e rovatban bármily erre vonatkozó adatot, levelet, visszaemlékezést vagy felvilágosítást és sokat remél olvasóink szives buzdóságától.

Szerk.

2. Mikor és hol jelenik meg Kossuth Lajos „Irataim“ című művének a folytatása?

A. B.

F e l e l e t e k.

2. Kossuth „Irataim az emigrációból“ című nagy munkájának folytatása, a várva-várt IV-ik kötet az Athenaeum kiadásában jelenik meg Budapesten és pedig a mint tudjuk, még ez év folyamán. Nagy hazánkfia e kötetét is Helfy Ignác rendező sajtó alá, mint a közközen forgó 3 első kötetet. Ez a mű megjelenése is valószínű esemény lesz történet-irodalmunkban.

Szerk.

Szerk. üzenetek.

M. Zs. Mint a mult lapunkban már említettük, semmi esetre sem a Honvéd-névkönyv szerkesztője az oka, hogy az említett nevek kimaradtak. Kimaradtak azért, mert bejelentve nem lettek sem a hatóság által, sem más által. Nem az a lényeges, N. N. úr van-e valamely honvéd egyletnél igazolva, hanem az a lényeges, tett-e az illető mint honvéd, a hazának szolgáltságot, vagy nem? A kiket felemlítettünk, azok tettek. És ez teljes hitelt érdemlőleg igazolva is van. Biasini D.-ra nézve Kossuth Lajos az ereklye-muzeum birtokában levő sajátkezü levelében igazolja ezt. Vaszy Zsigmondra nézve igazolja a kolozvári honvéd-egylet 385—367. sz. igazolványa, Péntek Józsefre nézve pedig Timár Gábor 48—49-beli százados és Barla Domokos 1848—49-beli honvéd hadnagy állított ki 1885 márcz. 6-án igazolványt. — B Gy. Torda. Várjuk a levelet. — Kövály L. Kol. Hálásan köszönjük a nagybecsű ígéretet, mind a muzeumra, mind a lapra nézve. Várkonyi E. tanár. A Cserey naplóját, meg a Bem tibornok levelét gr. Mikos Kelemenéhez, a közelebbi számban adjuk. Petőfi tényleg Bem mellett volt 1849 jun. 29-én. A levél irálya azonban, nem a Petőfié. Dr. Magos K. B. Hunyad. H. ur utján kezeltük levelét. Közelebbi bejövetele alkalmával kérjük Duny műtermében is megjelenni, hogy az ereklye muzeumban meglegyen a kép. — Kuty L. D. Sz.-Márton. Köszönjük a megemlékezést. A két verset egyelőre őrizetbe vettük. Üdvözlét. — Vasdi Gyosgyák Gábor Kulán. A képet az érdekes leírással a muzeumnak átadtuk. Méltotasság az arcképet kabint mellé kicserélni alkalom adtán. — Hentaller Lajos Bpest. A szabadságharc irodalmát megkaptuk közlebből megkezdjük közlését. — Hajdunánási Lapok. Csereiránt intézkedtünk. Várjuk szives buzdolgokását. — Dr. Hegedüs I. Budapest. Köszönjük a meleghangú sorokat, valamint az értékes régi újságygyűjteményt. Ismertettünk belőle már közelebből. — B Gy. A Kubin. Fröhlich József számlomra méltó sorsát a honvédegyletek elnöke: Tisza László kezébe tettük le. A mind bajtársi, mind humanus szempontból támogatást váró férfi állapotán hisszük, hogy javítva lesz, ha csak a viszonyok és szabályok ezt megengedik. — L. T. Az öreg ur érzékenykedésének nincsen alapja. Mi a honvédegyletek körlevelekben s az összes honvédek a sajtóban felhívtuk, hogy zászlónk alá csatlakozni sziveskedjenek. Ha a még élő honvédek felét, 15 ezeret külön-külön átiratokban felszólítottuk volna a támogatásra, a posta költség per 5 kr. került volna 750 frtba, a tisztázás per 10 kr. minden átirat: 1500 frtba, papír, boríték stb. per 2 kr. 300 frtba, a szállás, a hova ily nagy munkára irodát berendezzünk egyéb felszereléssel együtt: 1500 frt összesen 4100 frtba. A fel nem szólított honvédek másik fele mégis megaprehendált volna okvetetlen. Ezt a munkát sokkal tökéletesebben elvégezte a hazafias sajtó. A ki a hívó szót figyelembe nem vette, az, az átiratra sem reflektált volna. Megírni mindazt, a mit 1848—49-ről tudunk, a mi megírva, közzé téve még nem volt, nem jog, nem kiváltság, hanem kötelesség. Ezt a kötelességet pedig önkéntesen kell teljesíteni, mert igazi értéke csak így van. Több kéziratról jövőre.

5° TAKARÉK-PÉNZ 5°

betéteket elfogad 5°-ra az

ERD. MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

Kolozsvártt.

ALAPTÖKE 400,000 forint.

Igazgatóság: Gróf Bethlen Gábor, br. Bánffy Dezső, Lukács László, Péterffy Zsigmond, gr. Wass Béla, Horváth Gyula, dr. Kiss Mór, Merza Lajos, Deáky Albert, Dalmai Géza, dr. Weisz Miksa. Felügyelő bizottság: Gróf Kornis Viktor, Szász Domokos, gr. Bethlen Bálint, Sombory Lajos, Politzer Zsigmond.

LEGELŐNYÖSEBB TÖKE ELHELYEZÉS.

Az Erdélyrészi Magyar Jelzalog Hitelbank 5 százalékos óvadékképes zálogleveleket ad el 97¹/₂ százalékos árfolyamon. Ezen záloglevelek tehát nemcsak a legbiztosabb tőkebefektetést képezik, hanem egyszersmind az összes piacon levő zálogleveleknél magasabb kamatot hajtanak

Az Erdélyrészi Magyar Jelzalog Hitelbank előnyös és könnyen törleszthető jelzalog-kölcsönöket nyújt földbirtokra és megyei székhelyen fekvő házakra az érték 50% -ig.

Félévi részlet 100 frt után 3 frt 31 kr. Törlesztési időtartam 40 év. Rendkívüli törlesztés vagy teljes visszafizetés bármikor elfogadtatik. Bélyegmentes kölcsönfolyamodvánnyal ingyen szolgál az intézet.

Iroda és pénztár: Kolozsvártt, Belszén-utca 3. sz. 1. emelet.

HARANGÖNTŐDE.

Alapítottatott 1770-ben.

ANDRÁSOF SZKY EFRAIM

(Az 1885-iki budapesti ország kiállításon jurytag)

Több kiállításon első díjat nyert

Kolozsvárt, a bel- és külmagyar-utca sarkán, saját házában.

ERDÉLYI ELSŐ SZABADALMAZOTT

nagy és kis harangok, valamint mindenféle rézárak öntődéje, kutak, szivattyúk, tűzfecskendők, gőz- és vízvezetési szerelvények

LEGNAGYOBB MŰHELYE.

Ajánlja a főtiszt. papság, egyh. községek, azok gondnokai, valamint gyártulajdonosok figyelmébe a jelenkorak mindenekben megfelelően, legújabbban berendezett, az erdélyi részekben legnagyobb harangöntődéjét;

az általa feltalált s a birodalom mindkét felében kir. szabadalommal kitüntetett, a haragnak vaskoronávali felszerelését, melynek előnyei, hogy a harang fogas riugón, ahoz alkalmazott ágyon minden kenős nélkül mozog, az ütője mely réz s így a harang oldalát nem gödrözi — szij helyett szintén réz hengerre van alkalmazva, a harangozás az eddigi erőnek egy negyed részével eszközölhető és a legszebb hangadás eszközölhető elő.

Elvállalja mindenfajta harang öntését, ugy a legnagyobb méretű, mint a legkisebb cseugetyük zenészig öszhangzó csoportjai felállítását, elhasznált, megrepedt harangok ujra öntését, valamint régi harangok újbóli felszerelését könnyebb járasmód szerint; mindennemű utcaí, kerti kutak, tűzfecskendők készítését, valamint iskolai és vasuti cseugetyük és harangok öntésére is — gyors szolgálat és jutányos ár mellett — vállalkozik. Kissebb fajta harangok raktáron készen vannak. Gőz és vízvezetési munkálatokat teljesít, szökőkutakat és villámhárítókat felállít.

Ugy vidéki, mint helybeli szakmájába vágó minden megrendeléseket gyorsan és pontosan, szolid és jutányos árak mellett teljesít. Árjegyzékeket és költségvetéseket ingyen és bérmentve küld.

Kéretik kérdezősködéseknél és rendeléseknél az 1848-49. „Tört. Lapokra“ hivatkozni.

Első erdélyi

önműködő kötő nélküli vászon-roléta ablak redőnyt vagyok bátor ajánlani becses figyelembe, a mely redőnyt sehol sem kell megkötni és mégis ott áll meg az ablakon, a hol akarják, a felemelése könnyűszerrel történik. A legnagyobb függöny 200 ctm. hosszú 110 ctm. széles. Feltevéssel és gépezettel együtt 5 frt. Továbbá: Kötővel felszerelt vászon rolo szín és nagyság különbség nélkül 220 ctm. magas és 110 centim. széles, feltevéssel együtt 2 frt 80 kr.

A függöny tartósságáért és jószágáért felelősséget vállalom hat éven keresztül, bárminemű romlást saját költségemmel fedezek.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve maradok

kiváló tisztelettel

ERNESZT JÓZSEF.

(Kolozsvárt, Kisbuza-utca 11. sz.)

Vidéki megrendelések az ablak felmérése szerint pontosan eszközöltetnek.

HUNWALD LIPÓT

az Aussigi palackgyár

ERDÉLYI FŐRAKTÁRA.

PORCELLÁN, KÖEDÉNY, TÜKÖR,
ARANYLÉCZ

és mindennemű lámpa nagy raktára,

HAZAI ÉS CSEHORSZÁGI

tablaüveg,

valamint

BELGIAI SOLINTÁBLÁK.

Ablaküvegezések helyt és vidéken.

Kolozsvártt, Belmagyar-utca 4-ik szám.

Bákcs-Gyulai iparos-segédék kiállítás 1883. Aranyérem.

Nagyvárad ipar- és női kézmunka kiállítás 1887. Arany-oklevél.

Párisi nemzetk. munkásé. 1886

Orsz. Iparégyesületből 1890.

ÉRDÉMI OKLEVÉL.

NAGY EZÜSTÉREM

Seszták János

PORCELLÁN,
MAJOLIKA ÉS ÜVEG-MŰFESTÉSZETE
KOLOZSVÁRT

Bel-tordautca, Nemzeti Szálloda épület.

Porcellán-festészetemben magyar, francia, angol és japáni stílusban úgy teljes készleteket, valamint egyes darabokat készítek és készletek kiegészítését elvállalom. Elvállalom mindennemű *porcellán, majolika és üvegfestészetet, fényképek, címerek és monogramok* elkészítését, valamint tűzben való ragasztásokat is.

A porcellánfestésben műkedvelők mérsékelt díj mellett oktatást nyerhetnek s az általuk festett porcellán-tárgyak kiegészítését felvállalom. Festés alá való tárgyak s porcellán festékek legnagyobb választékban nálam mindig olcsón, gyári árban kaphatók.

Kolozsvári ip. segédék munkakiállítás. 1891. Jutalomdíj. — Budapesti orsz. áll. kiáll. 1885. Bronz-érem.

Losonci és L. tugarai orsz. iparos kiáll. 1887. j.-díj, aranyokl. Győri orsz. munkakiállítás, 1879. aranyoklevél, érem.

Kolozsvári iparos ifjak által rendezett segédmunka-kiállítás, 1888. Jutalomdíj és díszoklevél.

Nagyvárad ip. segédmunka-kiállítás, 1891. Jutalomdíj, aranyoklevél.

Fedélcserep raktár

nagyban és kicsinyben
KOLOZSVÁRT,

Fapiaczsor 13. szám, „Máriaffi“-ház.

AZ

UGRON ÁKOS

székely-udvarhelyi általánosan kitűnő minőségűnek ösmert

FEDÉLCSERÉP ÉS FOLYOSÓ TÉGLA

gyártmányából nagymennyiségű készlettel **bizományi raktár** tartatik. Ugy a cserép minőségével, valamint az árakkal mindenféle gyártmánnyal a versenyt kiállja.

A cserép megtekinthető a fűszer üzletmenél levő raktáromban és ugyanott az árak is megtudhatók.

Nagyobb mennyiségű megrendeléseknél tetemes árkedvezmény.

Taub Náthán.

Gs. és kir. szabad.

„Adriai“ Biztosító Társulat

alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje **32 millió** forint. A magyarországi igazgatóság intézője: **Báró Podmaniczky Frigyes**. E társulat, mely 54 éves fennállása óta 160 millió frtot fizetett ki károk fejében, minden városban és helységben ügynökségek által képviselve van, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett: **tűz és robbanási, valamint jégokozta károk ellen**, továbbá: az **emberek életére, halál és elérési**, valamint **kiházasítási** esetekre a legkülönbözőbb kombinációk szerint. Erdélyrészi vezérképviselőség Kolozsvárrt: **Szekula Ákos**, vezérfelügyelő, **Kiss titkár**, **Gróf Teleki László**, főtisztviselő.

Fodrász-szalón.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlani ujonan teljesen párisi mintára berendezett

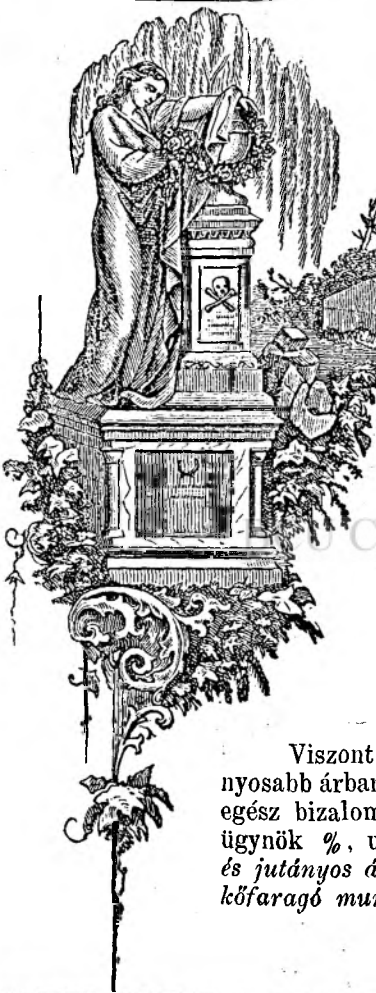
Női- és férfi fodrász-termemet

Kolozsvárt, belmonostor-utca

Legfinomabb valódi angol és francia illatszerekből nagy raktárt tartok.

Parókák elkészítését rövid időre elvállalom.

Terkál Béla

NAGY TESTVÉREK

m á r v á n y

és

a n d e s i t

SIRKŐ GYÁRA

Kolozsvárrt a Torda-utcában.

Ajánlja dus siremlékkő-telepét, **Gránit, Syenit**, fekete, fehér, piros és szürke **márványból** ugyszintén a legtartósabb minőségű (bácstoroki) mészkövet, öntött vas kereszttekből, stb.

Árjegyzékek és rajzok kívánatra megküldetnek, levélre azonnal válaszoltatik.

Viszont elárusítók figyelmébe ajánljuk, hogy általunk készített sirkövek nálunk jutányosabb árban beszerezhetők, mint bármely más gyárból. A házaló ügynökök mellőzésevel, kérjük egész bizalommal hozzánk fordulni, mert ez által *tetemes megtakarítás érhető el* (az illető ügynök %, uti költség, szállítási különbözet stb.) Czégünknek főfeltétele, a *hibátlan anyag és jutányos ár*. Készítünk és elvállalunk sirtolt-lapokat, emléktáblákat és *épülethez tartozó kőfaragó munkákat*, lépcsőfeljárásokat, a fent elősorolt minőségű kövekből és trachitból stb.

Tisztelettel

NAGY TESTVÉREK.

CZETZ PÉTER

első és legnagyobb temetkezési intézete egész Erdélyben Kolozsvárrt.

Belközép-utca Minorita-templom épülete.

Helybeli és vidéki temetéseket egy árban számít.

CSATH KÁROLY

kávéháza és cukrászata Kolozsvárrt a **Trencsin-téren**, a szabad köművesek palotájában.

A fejlődött igényeknek teljesen berendezve. Tekéző asztalokkal, a parkban kioszkkal a nyári idényre.

Mindennap friss tészták, sütemények.

Reggeli vagy oszonna kávé 1 óra előfizetve 2 frt 80 kr.

ELLENZÉK

legnagyobb és legerjedtebb

POLITIKAI és TÁRSADALMI NAPILAP
az erdélyi részekben.

Szerkesztője *Bartha Miklós* orsz.-gyűlési képviselő

Munkatársai a politikai élet legkitűnőbb vezetői. Gazdag társadalmi rovattal, kitűnő tárczarovattal, melyekben egy-egy érdekes önálló eredeti közlemény mellett a legkitűnőbb angol regények látnak napvilágot „*Amica*” *Sámi Lászlóné* jeles fordításában

Levelezői vannak az erdélyi részeken minden pontján.

Előfizetési ára évnegyedre 4 frt.

Megrendelhető Kolozsvárt
az *ELLENZÉK* kiadóhivatalában

MEGJELENT

PAPILLON D'OR

négyes. Ára 1 frt.

FÉE DE LUNE

keringő. Ára 1 frt 20 kr.

Irta: **VIKOL SIMON,**

a Csuhaj-csárdás szerzője.

Kapható valamennyi könyvtárban.

Legolcsóbb forrás

ajándékokból.

Legnagyobb választék
GALANTERIA

és
gyermekjátékokban.

Hid-utca 24. sz. a.

legjutányosabb és a legnagyobb
választékban kaphatók:
mindenfélé szövetek, angol, fran-
czia gyapjú ruha-szövetek csíkos
és kockás mintákban. Loden és
mindennemű színes és fehér
barchentek mindennemű kendők,
asztalmenüek, segesvái szőtte-
sek, oxfordok, csipkék, kész fe-
héruemtek stb.

Főtéren Orbán József
kávéháza mellett, br. Jóstika-
házban legjutányosabban kapható:

Marburgi czipók gyári raktára.
Posztó férfi- és nő-kalapok; ügy-
szintén toji sapkák. Férfi ingek
és nyakkendők. Galanteria, No-
rinbergi árúk. Gyermekjátékok,
illatszerek. Bőröntők, sétapál-
czák.

KOLOZSVÁRT KOHN LAJOS
vezetése alatt.

„Budapesti Bazar” czég!
tévedés kikerülése végett meg-
jegyzem:

Bodor-ház, belmagyar-utca 3. sz.

Legjutányosabb forrás:
Gyermekjátékokban, norinbergi,
róvidaru, czipók, kalapok, sap-
kák, ingek, nyakkendők és ha-
risnyák.

Egy eszéki

SPITZER-ARCKENŐCS

30 kr.

Egy fél rud

ESZÉKI SZAPPAN

20 kr.

Fiók-üzlet DEÉSEN,

Tüzes Karácsony-házban,

legnagyobb és legjutányosabb
forrás:

Marburgi czipók gyári raktára;
ügyszintén Norinbergi, rövid-
áru, gyermekjátékok, kalap,
fehéruemű és rófos divatárúk-
ban.

A „KÖZMŰVELŐDÉS”

Irodalmi és Műnyomdai Részvény-Társaság

KOLOZSVÁRT (fióküzlet BRASSÓBAN)

szíves figyelmébe ajánlja a modern graphikai követelményeknek megfelelően berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mely ujabban a legdiszesebb betűkkel szaporított, s így a legkényesebb igényeket is kielégitheti.

KÖNYOMDÁJA, LITHOGRAPHIÁJA

melyben a legjelesebb crők s a legkitűnőbb gépek vannak alkalmazva, a fővárosi és külföldi nagyobb műintézetek méltó versenytársa.

➔ **Árai határozottak, olcsók.** ➔

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.